

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/17/2014
Identifikačné číslo spisu:	5712219221
Dátum vydania rozhodnutia:	21.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Šramková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:5712219221.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky EOS KSI Slovensko, s. r. o., so sídlom v Bratislave Pajštúnska č. 5, zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, proti odporcovi T. E., bytom K. za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS so sídlom v Prešove, Námestie legionárov č. 5, o zaplatenie 1.030,33 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9C 169/2013, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 20. decembra 2013 sp. zn. 5 Co 566/2013 takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Odporcovi ani vedľajšiemu účastníkovi nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Žalobným návrhom podaným na Okresnom súde Martin 18. decembra 2012 sa navrhovateľka domáhala voči odporcom (pôvodne odporcovi 1) a 2) zaplatenia sumy 1.030,33 Eur s príslušenstvom a náhrady trov konania.

Okresný súd rozhodol o uplatnenom nároku platobným rozkazom zo 4. apríla 2013 č. k. 1 Ro 2916/2012 - 20, ktorým uložil odporcom 1) a 2) povinnosť, aby v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatili navrhovateľke spoločne a nerozdielne žalovanú sumu s príslušenstvom a náhradu trov konania, alebo aby v tej istej lehote podal proti nemu odpor. Platobný rozkaz bol navrhovateľke doručený 9. apríla 2013 a odporcovi 2) doručený 8. apríla 2013. Odporcovi 1) nebol platobný rozkaz doručený z dôvodu, že tento ho na poštovom úrade v odbernej lehote neprevzal. Odporca 2) sám proti platobnému rozkazu odpor nepodal. Následne 11. Septembra 2013 navrhovateľka voči odporcovi 1) vzala návrh na začatie konania späť. Súd prvého stupňa uznesením zo 4. Septembra 2013 konanie voči odporcovi 1) zastavil.

V priebehu doručovania platobného rozkazu odporcom 1) a 2) písomným podaním doručeným súdu prvého stupňa 8. apríla 2013 oznámilo Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v

Prešove, Námestie legionárov 5 (ďalej len „Združenie“), že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporcov 1) a 2). Ďalším písomným podaním, doručeným súdu prvého stupňa 29. mája 2013, podalo proti platobnému rozkazu odpor.

Súd prvého stupňa uznesením z 24. júla 2013 č. k. 9 C 169/2013 - 33 odpor Združenia proti platobnému rozkazu odmietol. Odmietnutie odporu odôvodnil tým, že bolo podané neoprávnenou osobou, keďže odporca 2) sám odpor nepodal. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 207/2011 v zmysle ktorého účinky vzniku vedľajšieho účastníctva v štádiu tzv. skráteného (rozkazného) konania nevznikajú, pretože v tomto štádiu konania sa nemôže naplniť zmysel inštitútu vedľajšieho účastníctva, ktorým je pomoc v spore (spor začína až podaním odporu odporcom).

Krajský súd v Žiline na odvolanie Združenia uznesením z 20. decembra 2013 sp. zn. 5 Co 566/2013 uznesenie súdu prvého stupňa o odmietnutí odporu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Poukázal na čl. 7 ods. 1 smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorý ukladá členským štátom zabezpečiť, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov. Odpor proti platobnému rozkazu je prostriedkom brániacim uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi, a preto niet dôvodu vylúčiť možnosť podania odporu proti platobnému rozkazu zo strany vedľajšieho účastníka ako subjektu zameraného na ochranu spotrebiteľov. Vedľajší účastník vstúpil do ešte právoplatne neskončeného konania a odpor proti platobnému rozkazu podal v 15-dňovej lehote stanovenej na podanie odporu počítanej od dňa doručenia platobného rozkazu vedľajšiemu účastníkovi.

Na základe podnetu navrhovateľky podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti vyššie uvedenému uzneseniu krajského súdu mimoriadne dovolanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke aktívnej legítimácie Združenia podať odpor proti platobnému rozkazu v súvislosti s otázkou vzniku účinkov jeho vedľajšieho účastníctva v konaní. Poukazujúc na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. na uznesenia sp. zn. 6 Cdo 357/2012 a 7 Cdo 135/2013, uviedol, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho zmysel a účel, teda pomoc v spore niektorému z účastníkov. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje o návrhu platobným rozkazom (tzv. skrátené konanie). Skrátené konanie nadobúda atribúty sporového konania až včasným podaním odporu odporcom. Až po takomto úkone odporcu sa môže naplniť zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva. Pokiaľ v tejto veci Združenie v štádiu skráteného konania oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu, nenastali týmto oznámením účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva, a preto ani nemohlo byť oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Navrhol preto, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľka, ani odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Združenie vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedlo, že s týmto nesúhlasia a navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie ako nedôvodné zamietol. Je mu známa doterajšia judikatúra najvyššieho súdu, z obsahu spisu mu je však zrejmé, že súd prvého stupňa zjavne pochybil a vydal predmetný platobný rozkaz contra legem, keď uvedené je len jedným z tisícov obdobných prípadov pochybení. Niečo nie je v poriadku pokiaľ súd interpretuje procesný poriadok spôsobom, ktorý bráni uskutočneniu materiálnej spravodlivosti. Výklad procesnoprávných noriem zaujatý v mimoriadnom dovolaní popiera zmysel a účel právnej úpravy c § 93 ods. 2 a § 93 ods. 4 veta prvá O. s. p. Stanovisko o nemožnosti podania odporu proti platobnému rozkazu v tzv. „skrátenom konaní“ diskvalifikuje vedľajšieho účastníka vo vzťahu k jeho zákonným oprávneniam za účelom naplnenia účelu svojho vstupu do súdneho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.)

po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O. s. p.) v lehote jedného roka (§ 243g O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté uznesenia bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 3 O. s. p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O. s. p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O. s. p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O. s. p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj Roseltrans proti Rusku z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky ESLP vo veci Tripon proti Rumunsku (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.) pripomínajú význam a obsah princípů rovnosti zbraní a princípů právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery ESLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp. zn. PL.z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (ESLP a ústavný súd), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkom, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie. Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy, a to aj v prípade pochybnosti o jeho účinnosti, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP (Van Oosterwijk proti Belgicku, rozsudok z roku 1980). Účastník konania je povinný vyčerpať všetky dostupné opravné prostriedky až po najvyššiu úroveň do takej miery, do akej je možné rozumne predpokladať, že ten - ktorý opravný prostriedok, oprávnenie podať ktorý účastník má, je (aspoň) potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o tomto opravnom prostriedku.

Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O. s. p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 O. s. p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadefinovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O. s. p. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O. s. p. je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O. s. p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O. s. p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, i keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O. s. p.. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mala navrhovateľka možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sama náležite chránila svoje práva a konala dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Navrhovateľka nepodala dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 20. decembra 2013 sp. zn. 5 Co 566/2013. Bez ohľadu na to, v akej procesnej forme odvolací súd rozhodnutie vydal (či rozsudok alebo uznesenie), je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu ak existujú dôvody zmatečnosti rozhodnutia taxatívne vymenované v § 237 O. s. p.. Pri podaní dovolania dovolací súd z úradnej moci skúma, či tieto podmienky dovolania sú splnené. Dovolanie proti každému rozhodnutiu je prípustné vtedy, ak rozhodnutie niektorou z týchto väd trpí, to znamená, že došlo ku skutočnostiam, v dôsledku ktorých vada vznikla a prejavila sa v rozhodnutí odvolacieho súdu. Dovolaním možno v tomto prípade napadnúť aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým

bolo rozhodnutie prvého stupňa zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sama nevyužila dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mala k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotnej navrhovateľky pri včasnej ochrane jej práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovanej navrhovateľkou.

Jednou z podmienok možnosti podania mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p. je ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Uznesením Krajského súdu v Žiline z 20. decembra 2013 sp. zn. 5 Co 566/2013 odvolací súd uznesenie Okresného súdu Martin z 24. júla 2013 č. k. 9 C 169/2013 - 33 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že v prejednávanej veci vedľajší účastník vstúpil do ešte právoplatne neskončeného konania a odpor proti platobnému rozkazu podal v 15-dňovej lehote stanovenej na podanie odporu počítanej od dňa doručenia platobnému rozkazu vedľajšiemu účastníkovi a preto súd prvého stupňa svojim postupom, tým, že odmietol odpor proti platobnému rozkazu, odňal vedľajšiemu účastníkovi možnosť konať pred súdom. Navrhovateľka napriek takémuto rozhodnutiu má možnosť v ďalšom konaní využiť svoje práva v konaní a svojou argumentáciou a poukazom už na ustálenú judikatúru chrániť svoje práva v konaní a tým dosiahnuť v konaní inými právnymi prostriedkami ovplyvniť ďalšie konanie súdu prvého stupňa a prípadne ďalšie jeho rozhodnutie.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O. s. p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O. s. p.). V danom prípade dala podnet na mimoriadne dovolanie navrhovateľka. Odporca nepodal návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd mu vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.). Vedľajší účastník si uplatnil trovy právneho zastúpenia za jeden úkon právnej pomoci a to vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu vo výške 83,34 Eur. Dovolací súd mu však trovy v dovolacom konaní nepriznal, lebo nepredložil plnú moc pre zastupovanie pre dovolacím súdom.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.